

Energieplan Gemeente Middelburg

focus

Zonne-energie / Solar Roadmap

Versie 05-01-2021

Summary (EN)

This Energy plan explores the current status of solar energy in the historic Municipality of Middelburg, the ambitions and the way forward. This plan or roadmap is part of the Interreg 2 Seas Solarise project funded by the European Regional Development Fund (<https://www.interregsolarise.eu/>). The plan or roadmap may be updated when new developments in terms of strategy, policy or projects are being initiated.

Middelburg aims to be energy neutral by 2050. This aim can be achieved by both reducing energy and by generating energy in a sustainable way, for example through solar energy. The policy regarding solar energy is based on the “solar ladder”, which determines the order in which solar energy should be utilised: 1) on roofs, 2) within the built environment, 3) outside the built environment. The use of roofs for solar energy generation has the highest priority in the Municipality of Middelburg. However, it is difficult to make sufficient use of roofs. One important reason is the high amount of ancient buildings and monuments and the protected cityscape for which strict rules are in place. The second option is to build solar fields on land, first within the built environment and second outside, preferably in combination with wind energy or infrastructure and landfills.

The adoption of solar energy is being stimulated by subsidy schemes at national level and by fiscal benefits on the purchase of solar panels. Also the (policy) developments at provincial/regional level are taken into account, such as the Regional Energy Strategy in which municipalities and other stakeholders join forces to put the energy transition into practice and to reach the national goals for carbon emission reduction.

The current status for solar fields on land is that one solar field with a capacity of 14 MW has been realised. The council of Middelburg has decided that further applications for developments of solar fields can only be approved when there is a policy in place, which is currently under development. Recently one exemption has been made for a solar field of 4 MW on a former landfill, for which preparations are currently taking place.

For solar systems on roofs a number of initiatives have been launched. Companies can provide and lease out their roofs for the project ZonOffensief Zeeland. There are quick procedures to get a licence for solar panels on monuments (within certain rules). Homeowners can make use of so-called “postcode rose projects”: in case their own roof is not suitable for solar, they can invest in and benefit from solar systems in their vicinity.

With the Solarise project, Middelburg has the opportunity to test and demonstrate innovative solutions to increase the adoption of solar energy. A feasibility study has been conducted to select three interesting solar locations on which innovative solutions can be implemented, tested and demonstrated. These projects include an invisible solar heat system under a slate roof, a solar system on the Zeeland Archives and a vertical solar system on the façade of the Middelburg Theatre.

In the near future, the new environmental vision and -law of the Municipality of Middelburg will be finalised, of which the policy on solar is part. This vision and law connects the social living environment and provides regulation in the field of water, air, soil, nature, infrastructure, buildings and cultural heritage. The law is being developed in close cooperation with inhabitants and other stakeholders, and will provide clear rules for better and faster decision-making.

Samenvatting (NL)

Dit document geeft een overzicht van de huidige stand van zaken, de ambities van Gemeente Middelburg en de te zetten stappen op het gebied van zonne-energie. Het energieplan of *Solar Roadmap* is onderdeel van het Interreg 2 Seas Solarise project en wordt gefinancierd door het Europese Regionale Ontwikkelingsfonds (<https://www.interregsolarise.eu/>). Dit plan of Solar Roadmap zal worden bijgewerkt indien nieuwe ontwikkelingen op het gebied van strategie, beleid of projecten zich voordoen.

Middelburg heeft als doel om energie neutraal te zijn in 2050. Dit doel kan worden behaald door energiebesparing, en door het opwekken van energie uit duurzame bronnen zoals zonne-energie. Het beleid is gebaseerd op de zonneladder, waarbij de volgorde van de plaatsing van zonnepanelen als volgt wordt toegepast: 1) zon op daken, 2) zon binnen bebouwd gebied, 3) zon buiten bebouwd gebied. Het gebruik van daken voor de benutting van zonne-energie heeft in het historische Middelburg de hoogste prioriteit. Ondanks alle inspanningen hieromtrent is het lastig om voldoende daken te benutten. Dit heeft te maken met het hoge aantal monumentale gebouwen en het beschermd stadsgezicht waar strenge regels voor gelden. Zon op land wordt bij voorkeur gerealiseerd in combinatie met wind energie, in samenhang met infrastructuur of op stortplaatsen.

De adoptie van zonne-energie wordt gestimuleerd door subsidieregelingen van de nationale overheid (SDE+), fiscale voordelen bij de aanschaf van zonnepanelen en door middel van de salderingsregeling. De ontwikkelingen op provinciaal/regionaal niveau zijn ook van belang, zoals de Regionale Energie Strategie (RES) waarin Zeeuwse gemeenten en andere stakeholders samenwerken om de energietransitie in de praktijk te brengen en de nationale doelen voor CO₂ reductie te behalen.

De huidige status voor zon op land is dat er momenteel één zonneweide van 14MW is gerealiseerd achter de Mortiere Boulevard. De gemeenteraad heeft besloten dat er eerst beleid voor zonne-energie door de gemeenteraad moet worden vastgesteld, voordat kan worden ingestemd met aanvragen voor de ontwikkeling van zonneweiden. Recent is hierop een uitzondering gemaakt voor een zonnepark van 4 MW op een oude stortplaats, waarvoor de voorbereidingen zijn begonnen.

Voor zonne-energie op daken zijn verschillende initiatieven gestart. Bedrijven kunnen hun dak beschikbaar stellen en verhuren voor het ZonOffensief project van stichting Zeeuwind. Er zijn snellere vergunningprocedures ingesteld voor zonnepanelen op monumenten (binnen bepaalde criteria). En huiseigenaren kunnen meedoen met postcoderoos projecten als hun eigen dak niet geschikt is voor zonne-energie. Ze investeren dan in zonne-systemen in de buurt, en profiteren van de opbrengst.

Met het Solarise project heeft Middelburg de kans om innovatieve oplossingen te testen en te demonstreren, die het gebruik van zonne-energie moeten stimuleren. Er is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd waarbij drie interessante projecten zijn geselecteerd en worden uitgevoerd: een onzichtbaar zonne- warmtesysteem onder het dak van het historische gebouw De Helm, en zonnepanelen op het Zeeuws Archief en aan de gevel van de Stadsschouwburg.

In de nabije toekomst wordt de nieuwe omgevingsvisie en –wet aangenomen. Hierin worden alle aspecten voor de leefomgeving samengebracht en komt er meer samenhang tussen

regels op het terrein van water, lucht, bodem, natuur, infrastructuur, gebouwen en cultureel erfgoed. Het beleid voor zonne-energie wordt hier ook onderdeel van.

Inhoudsopgave

1. Introductie	6
2. Beschrijving en karakteristieken van Middelburg	7
3. Technologie	9
4. Context voor zonne-energie ontwikkeling	9
4.1 Financiële support mechanismen	9
4.2 Provinciale kaders Provincie Zeeland	9
4.3 Regionale Energie Strategie	9
5. Huidige status van zonne-energie in de gemeente	11
5.1 Planning overwegingen “Zon op Land” in Middelburg	11
5.2 Zon op dak	13
5.3 Participatietraject	13
6. Zonneprojecten in Middelburg	15
6.1 Zonnepark Torenweg	15
6.2 Flitsvergunningen (zon op dak)	16
6.3 Postcodestroom of postcoderoos projecten	16
6.4 Demo-projecten in historische omgeving	16
6.5 Ontmoetingscentrum Het Palet	18
7. SWOT analyse van zonneprojecten	19
8. Planning en volgende stappen	20
Gebruikte bronnen	21

1. Introductie

In dit document wordt het Energieplan wat betreft zonne-energie ofwel de “Solar Roadmap” van Gemeente Middelburg beschreven. Deze “Roadmap” bestaat uit een overzicht van de huidige stand van zaken en de plannen die binnen de gemeente worden gemaakt om het gebruik van zonne-energie te laten toenemen.

De Solar Roadmap moet worden gezien als onderdeel van de Regionale Energie Strategie en de nieuwe Omgevingsvisie voor Middelburg, waar ook de energietransitie onder valt.

Gemeente Middelburg voert een actief beleid op het gebied van energie en klimaat. In dit kader is een belangrijke doelstelling geformuleerd: In 2050 of zoveel eerder als mogelijk is de gemeente energieneutraal. Deze doelstelling kan worden behaald door energie te besparen of door energie op te wekken. Opwekken van energie door middel van de zon is een effectieve en tevens zeer schone manier om huidige fossiele energiebronnen te vervangen door duurzame energie.

Gemeente Middelburg ziet als geen ander het belang in van het verduurzamen van monumenten en panden in de beschermde stadsgezichten. Voor het milieu, maar ook voor het in de hand houden van de woonlasten, die bij monumenten doorgaans toch al hoog zijn. Maar aan de andere kant is het beschermde stadsgezicht ook juist het visitekaartje van Middelburg en is het belangrijk om dat aantrekkelijk te houden. Juist de historische ambiance van Middelburg blijkt de economische motor van de gemeente te zijn. Middelburg heeft naam en faam als monumentenstad en dit wordt door bewoners, bezoekers en ondernemers zeer gewaardeerd. Dat is belangrijk om te behouden, dus willen we een zo duurzaam mogelijke gemeente met zo min mogelijk aantasting van de historische kwaliteiten. Panelen hebben een grote invloed op de beeldkwaliteit, dus zo min mogelijk panelen in het zicht. We willen zicht houden op het historische en aantrekkelijke dakenlandschap. Wanneer iemand geen geschikte plaats heeft voor zonnepanelen (b.v. vanwege het beschermde stadsgezicht of te weinig bezonning) en deze wel graag wil hebben, kan b.v. gebruik maken van de regeling Verlaagd Tarief bij collectieve opwek (zie www.hieropgewekt.nl). [Bron: Nota Ruimtelijke Kwaliteit 2016 Gemeente Middelburg]

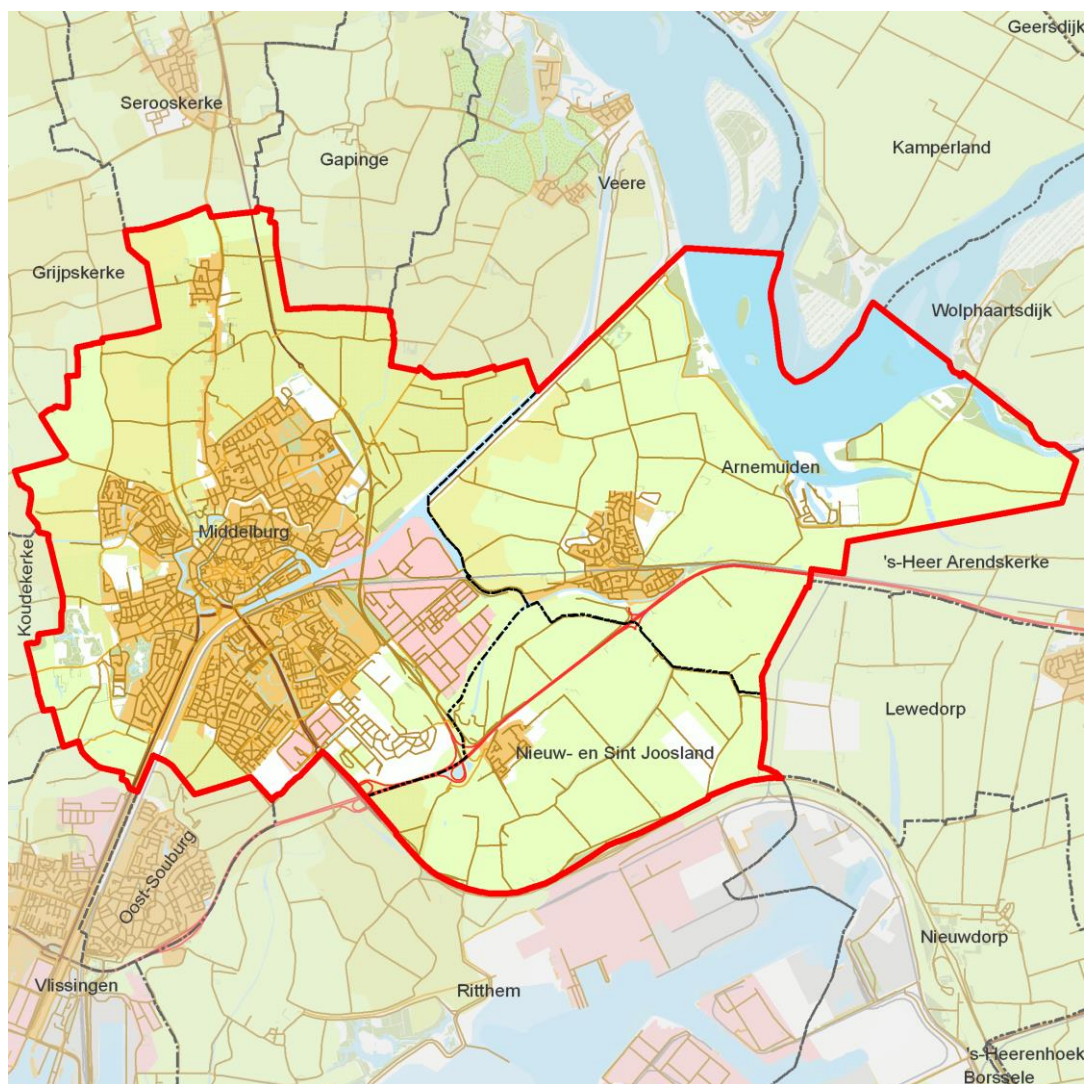
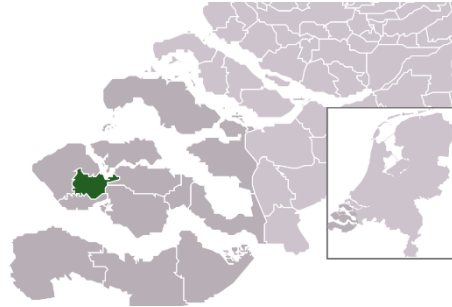
In deze Roadmap wordt onderscheid gemaakt tussen zonnepanelen op daken en op land. De gemeente baseert zich bij het beleid op de Nationale zonneladder, waarbij de volgorde van de plaatsing van zonnepanelen als volgt wordt toegepast:

- 1 zon op daken
- 2 zon binnen bebouwd gebied
- 3 zon buiten bebouwd gebied

2. Beschrijving en karakteristieken van Middelburg

Middelburg is een gemeente in de Nederlandse provincie Zeeland, op het voormalige eiland Walcheren. De hoofdplaats Middelburg is tevens de hoofdstad en grootste stad van de provincie Zeeland. De gemeente telt 48.766 inwoners (1 augustus 2020, bron: CBS) en bestaat uit de stad

Middelburg en de dorpen Arnemuiden, Sint Laurens en Nieuw- en Sint Joosland. Gemeente Middelburg telt meer dan 1150 rijksmonumenten en is daarmee de zevende gemeente van Nederland.

Bron: Wikipedia (17-12-2020)

De binnenstad van Middelburg en de Noordweg richting Sint Laurens zijn beschermde stadsgezichten. Op monumenten en op panden binnen de beschermde stadsgezichten is

volgens landelijke regelgeving in de meeste gevallen een vergunning nodig voor het plaatsen van zonnepanelen.

3. Technologie

Voor deze Roadmap gaan we uit van Solar PV panelen die op het moment van installatie worden gekozen door de initiatiefnemers. De gemeente heeft vooralsnog geen uitspraken gedaan over technologische voorkeur. Wel worden er experimenten en demonstraties gedaan met innovatieve oplossingen op het gebied van zonne-energie. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar welke technologie het beste past bij de toepassing en in de omgeving, bijvoorbeeld qua esthetiek. Hierbij wordt samengewerkt met studenten van de HZ en UCR, en met partners uit België, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Nederland binnen het Solarise project.

4. Context voor zonne-energie ontwikkeling

4.1 Financiële support mechanismen

Op landelijk niveau is er de SDE+ regeling voor zonnepanelen, en er is fiscaal voordeel te behalen op de aanschaf van zonnepanelen. Daarnaast geldt de salderingsregeling, waarbij opgewekte stroom kan worden weggestreept tegen verbruikte stroom (ook op een ander moment). Op gemeentelijk niveau zijn er momenteel geen financiële support mechanismen in werking.

4.2 Provinciale kaders Provincie Zeeland

In 2018 is het gewijzigde omgevingsplan voor de provincie Zeeland vastgesteld. Voor zonne-energie betekent dit het volgende:

Het plaatsen van zonnepanelen op daken heeft de voorkeur van de Provincie en wordt ook bevorderd. Onderkend wordt dat er met alleen zon op dak onvoldoende vermogen gerealiseerd kan worden. Aanvullende ruimte voor zonprojecten wordt daarom geboden in combinatie met andere functies. Hiermee wordt een balans gezocht tussen enerzijds ruimte bieden voor zonne-energie, maar anderzijds wel met behoud van omgevingskwaliteit, zorgvuldig ruimtegebruik en behoud van de agrarische functie van gronden in het buitengebied. Meer geschikte locaties voor zonne-energie zijn vaak te vinden in industriële omgeving of in het agrarische gebied met minder natuurwaarden.

Zonprojecten anders dan op dak zijn daarom door de provincie toegestaan binnen bestaand bebouwd gebied, in combinatie met windenergieprojecten, in combinatie met infrastructuur zoals dijken, (vaar en spoor)wegen en nutsvoorzieningen, op stortplaatsen en locaties voor glastuinbouw, aansluitend aan bestaand bebouwd gebied en op water.

Als gemeente dienen we deze uitgangspunten te volgen en mogen we onze eigen locatie specifieke uitgangspunten er aan toevoegen.

4.3 Regionale Energie Strategie

Het gemeentelijke beleid voor zonne-energie wordt mede bepaald door de Regionale Energie Strategie (RES). Hiervan is nu een eerste versie gepubliceerd, te vinden op <https://www.zeeuwsenergieakkoord.nl/>.

In de Regionale Energiestrategie voor Zeeland is aangegeven op welke wijze Zeeland haar bijdrage aan de CO2-reductie voor elektriciteit, mobiliteit en de gebouwde omgeving gaat leveren. Industrie en landbouw worden hierin niet betrokken omdat hiervoor landelijk afspraken worden gemaakt. Naast het reduceren van de energievraag is het belangrijk om duurzame energie op te wekken.

De regio Zeeland realiseert in 2030 een minimale opwek van 10,5 PJ elektriciteit met wind en zonne-energie. Daarvoor wordt het reeds aanwezige vermogen van 570,5 MW windenergie minimaal verhoogd naar 700 MW (7 PJ) en zal er 1000 MW (3,5 PJ) aan zon pv vermogen geplaatst worden, te verdelen naar 500 MW op dak en 500 MW op land of water. Het provinciaal en gemeentelijk (ruimtelijk) beleid geeft hiervoor voldoende beleidsruimte. Dit gebeurt op provinciaal niveau op hoofdlijnen en op gemeentelijk niveau gedetailleerd.

Het is op voorhand niet mogelijk om al een exacte invulling met vermogens per locatie te geven. Pas na daadwerkelijke aanbesteding wordt duidelijk welk vermogen in een project wordt geplaatst. Dat is aan het eind van alle procedures. Verder kunnen projecten pas na communicatie met omgeving en bevoegde besturen als potentieel plan benoemd worden. Vaak heeft dat nog niet voldoende plaatsgevonden.

De raming in deze RES is daarom een zo goed mogelijke inschatting van mogelijkheden. Besluitvorming over projecten vindt niet plaats in deze RES, maar in separate procedures per project. (bron: raadsvoorstel beleid Zonne-energie op land, 30 januari 2020)

5. Huidige status van zonne-energie in de gemeente

5.1 Planning overwegingen “Zon op Land” in Middelburg

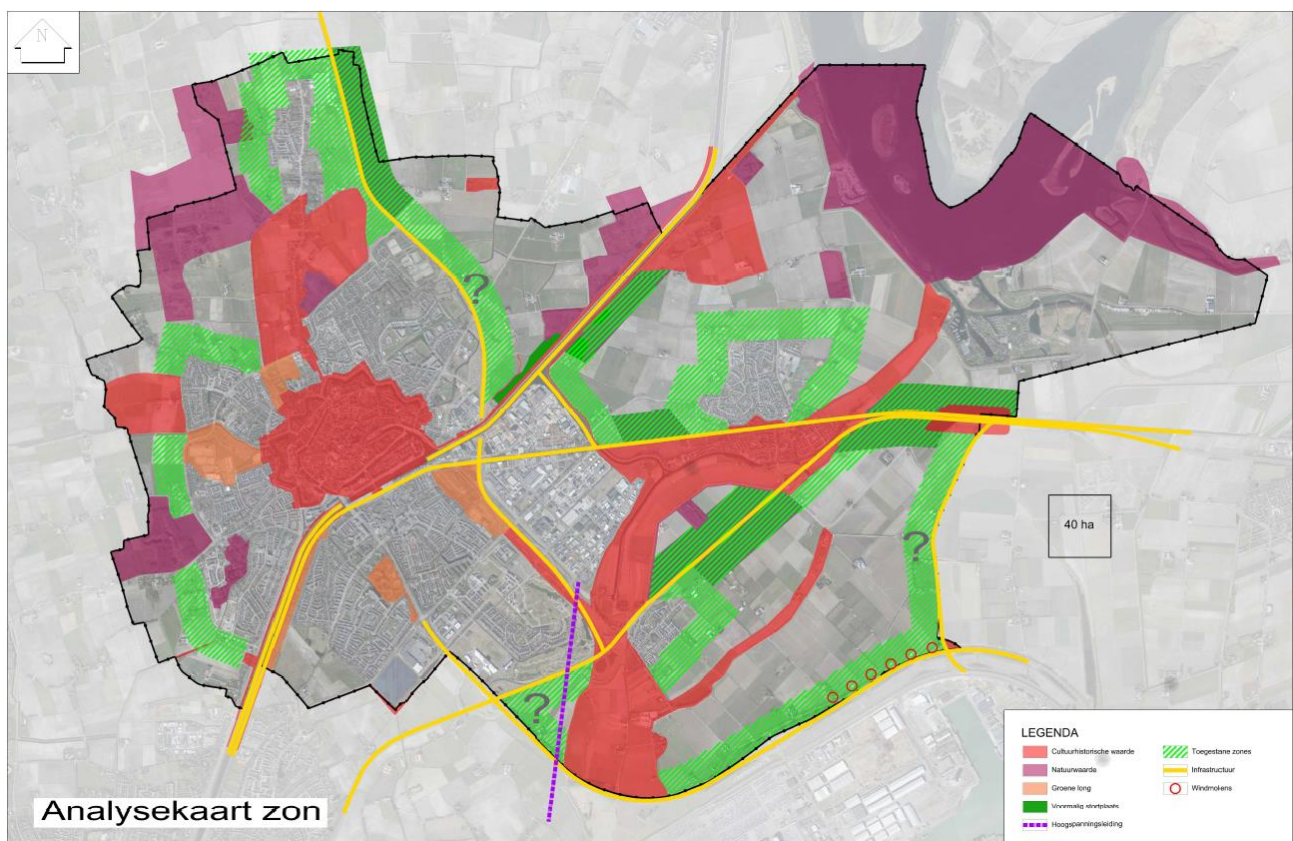
Gemeente Middelburg heeft concrete plannen om het beleid voor zonne-energie op land vast te leggen. Hiervoor zijn verschillende initiatieven en stappen in de besluitvorming genomen.

Vanuit de Regionale Energie Strategie wil Middelburg 1/13^e van het totale te realiseren oppervlak aan zonne-energie in Zeeland voor haar rekening nemen, dit is 40 hA, waarvan 10 hA reeds is gerealiseerd. Daarnaast zal er nog 40 hA reserve gebied worden aangewezen.

Voor zon op land is onderstaande kaart gemaakt, waarbij alleen de groen gearceerde gebieden toegestane zones zijn voor zonneparken.

In de kaart zijn opgenomen:

- de uitgangspunten van het provinciale beleid;
- de relevantie elektriciteitsnetwerken;
- de cultuurwaarden;
- de natuurwaarden.

Eind 2019/begin 2020 is een raadvorstel “Beleid zonne-energie op land” gepresenteerd:

Bron: Raadsvoorstel Beleid zonne-energie op land 30 januari 2020

De ambitie om een energie neutrale stad te willen worden, betekent dat na alle energiebesparende maatregelen in de resterende energievraag volledig door hernieuwbare bronnen (wind, zon, biomassa, aardwarmte, waterkracht) wordt voorzien, waarbij geen CO2 vrij komt. In een energieneutraal Middelburg zullen uiteindelijk vrijwel alle gebouwen (woningen en bedrijven) voor een aanzienlijk deel van hun energievoorziening gebruikmaken van de zon. Dat gebeurt vooral via zonnepanelen en zonneboilers op daken, maar ook via zonneparken: clusters van zonnepanelen die op de grond op braakliggende terreinen worden geïnstalleerd. De prijzen van zonnepanelen dalen nog steeds, terwijl de effectiviteit van een zonnepaneel stijgt. Daarmee wordt de terugverdientijd van zonnestroom steeds korter, inmiddels ligt deze soms zelfs onder de tien jaar voor op eigen dak geïnstalleerde panelen. De aanschaf van zonnepanelen wordt mede aantrekkelijk door grootschalige collectieve inkoop, die door verschillende partijen (Eigen Huis, Urgenda, de natuur en milieufederaties) worden opgezet.

Met dit beleid voor zonne-energie op land wordt enerzijds een bijdrage geleverd om boven gestelde doelstellingen en ambities te behalen en anderzijds wordt de kwaliteit van het landschap verder beschermd.

De gemeenteraad heeft begin 2020 besloten dit voorstel niet te behandelen omdat het beleid voor zon en wind wordt meegenomen bij het tot stand komen van de Omgevingsvisie.

Bron: Memo Beleid duurzame energie opwekking en Zonne-energie op land in het bijzonder, 25 september 2020

Het college van B&W vindt het noodzakelijk dat er beleid komt voor de opwekking van duurzame energie door zon en wind, zodat voor een ieder duidelijk wordt waar en onder welke omstandigheden dit mogelijk wordt en hoe we er voor kunnen zorgen om de gestelde klimaatambities te halen en een redelijke bijdrage kunnen leveren aan de ambities in de RES. Deze keuzes gaan we in samenhang zien met andere ambities die van invloed zijn op de fysieke leefomgeving en vanzelfsprekend willen wij onze burgers, bedrijven en andere belanghebbenden hierbij betrekken. Wij gaan het beleid voor zon en wind meenemen bij het tot stand komen van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is het instrument waar alle ingrepen die van invloed zijn op de fysieke leefomgeving in samenhang worden beoordeeld en waar participatie een rode draad is.

In afwachting hiervan verlenen we voorlopig geen medewerking aan verzoeken voor zonneparken op landbouwgronden en zetten we in op zon op daken. Ook verlenen we voorlopig geen medewerking om kleine windturbines binnen bebouwd gebied toe te staan. Er zal alleen medewerking worden verleend op verzoeken in het buitengebied, als het gaat om een combinatie met het plaatsen zonnepanelen op grote daken en het naar oordeel van de stedenbouwkundigen past en er geen nadelige (milieu)effecten voor derden te verwachten zijn.

Recent is het volgende besluit op een specifiek projectplan genomen:

Besluit B en W vergadering 15 dec 2020

Raadsvoorstel Zonnepark Stortplaats Oude Veerseweg

Het college besluit vooruitlopend op het definitieve beleid voor de opwekking van zonne-energie op het land om de gemeenteraad te verzoeken in te stemmen met een bestemmingsplan wijziging voor een zonnepark onder voorwaarden op de voormalige oude stortplaats aan de Oude Veerseweg.

Dit gaat om een zonnepark van 4 MW op een voormalige stortplaats waarvoor momenteel de voorbereidingen worden verricht.

5.2 Zon op dak

Ondanks dat de voorkeur uit gaat naar zoveel mogelijk zonnepanelen op daken te leggen is dit lastig gebleken. Bedrijven kunnen gebruik maken van SDE+ subsidie of hun dak beschikbaar stellen voor postcoderoos projecten. Hiervoor is weinig animo omdat de terugverdientijd vaak te lang is (bestaat het bedrijf nog wel over 15 jaar op dezelfde locatie?), omdat de dakconstructie niet altijd stevig genoeg om zonnepanelen met windbelasting te dragen, en omdat er technische eisen zijn voor de levering aan het stroomnet. Via Stichting Zeeuwind kunnen bedrijven zich aanmelden voor het Zonoffensief project, waarbij ze hun dak beschikbaar stellen:

Met het ZonOffensief Zeeland bundelt Coöperatie Zeeuwind verschillende daken in Zeeland tot 1 grootschalig zonne-project. U wordt als ondernemer volledig ontzorgd; wij vragen de subsidie aan, organiseren de plaatsing van de panelen en verzorgen het beheer. U ontvangt 16 jaar lang een vergoeding voor het verhuren van uw dak en draagt bij aan het verduurzamen van Zeeland. Na 16 jaar is de zonne-installatie uw eigendom en deze gaat nog zeker 10 jaar mee (<https://www.zeeuwind.nl/zon/zonoffensief-zeeland>).

Voor particulieren en huiseigenaren zijn de landelijke regelingen momenteel gunstig, de huidige salderingsregeling en aanvullend fiscaal voordeel zorgt ervoor dat stimuleringsregelingen vanuit de gemeente niet nodig zijn.

5.3 Participatietraject

Voor verschillende onderdelen van de energietransitie is een participatietraject opgestart, deels onder begeleiding van Bureau Overmorgen.

Hieraan nemen de volgende stakeholders deel:

- Wijkteams en andere belangstellende inwoners
- College, Raad, betrokken medewerkers
- Andere overheden, buurgemeenten en provincie Zeeland
- Netwerkbedrijf
- ZLTO
- Natuur-, cultuur- en erfgoed organisaties
- Vertegenwoordiging bedrijven

- Duurzame initiatiefnemers

Voor het participatietraject voor het beleidsplan zon op land is eind 2019 een bijeenkomst geweest met bovenstaande stakeholders. De uitkomsten van de workshops tijdens deze bijeenkomst zijn verwerkt in het beleidsvoorstel Zonne-energie op Land.

Voor de bijeenkomst worden participanten en stakeholders persoonlijk uitgenodigd en worden burgers en bedrijven via de gemeentelijke media uitgenodigd om binnen de aangegeven kaders mee te praten over het zonne-energiebeleid. Vervolgens worden de betrokkenen uitgenodigd voor een tweede bijeenkomst, waarbij de uitkomsten worden teruggekoppeld.

Naast procesparticipatie krijgen bewoners ook de mogelijkheid om financieel te participeren in aan te leggen zonneparken, onder andere via een postcoderoos project.

6. Zonneprojecten in Middelburg

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van projecten en initiatieven die al zijn gerealiseerd of op korte termijn worden opgeleverd.

6.1 Zonnepark Torenweg

Aan de Torenweg in Middelburg is op verzoek van de gemeente door GroenLeven BV een zonnepark gerealiseerd. Het park heeft een oppervlak van circa 12 hectare met een nominaal vermogen van circa 14,4 MW uit 55.000 zonnepanelen. Hiermee kunnen circa 4.500 huishoudens in Middelburg van stroom worden voorzien en wordt een CO2 reductie van ruim 7.000 ton per jaar gerealiseerd.

Bron: Rho Adviseurs voor Leefruimte, Landschappelijke inpassing Zonnepark Middelburg, 14-07-2015

Het park is eind 2017 opgeleverd. Een deel van het park is ingericht als postcoderoosproject in samenwerking met de Vereniging Zeeuwind, Coöperatie Zonkracht Middelburg en de gemeente. Bewoners van Middelburg kunnen of mogen soms geen zonnepanelen op het dak van hun woning leggen vanwege b.v. monumentale waarden en kunnen op deze manier toch profiteren van “eigen” zonnepanelen. In totaal zijn er op het park zo'n 700 zonnepanelen geïnstalleerd voor de coöperatie.

[\[https://groenleven.nl/projecten/zonneparken/zonnepark-middelburg\]](https://groenleven.nl/projecten/zonneparken/zonnepark-middelburg), op 8-12-2020]

Bron: <https://groenleven.nl/projecten/zonneparken/zonnepark-middelburg>

6.2 Flitsvergunningen (zon op dak)

Gemeente Middelburg heeft voor bepaalde duurzaamheidsmaatregelen aan monumenten of panden binnen de beschermde stadsgezichten zogenaamde flitsvergunningen ontwikkeld. Dat is een omgevingsvergunning waarvoor slechts 1 A4 aanvraagformulier hoeft te worden ingevuld en die binnen 10 werkdagen verleend wordt. Zo kan een monumenteneigenaar in Middelburg nu op eenvoudige manier een vergunning aanvragen voor zonnepanelen. Als de panelen voldoen aan de regels, dan wordt de vergunning snel verleend, en hoeven er geen leges betaald te worden. Eenzelfde flitsvergunning is ontwikkeld voor isolerend glas voor monumenten.

In de “Criteria voor vergunningplichtige zonnepanelen” wordt uitgelegd in welke gevallen een sneltoets mogelijk is, waarbij een vergunningsaanvraag binnen 10 dagen kan worden afgehandeld. Inwoners kunnen dit toetsen en aanvragen via deze link:

<https://www.middelburg.nl/gemeentelijk-monument-omgevingsvergunning/>.

6.3 Postcodestroom of postcoderoos projecten

Er zijn meerdere postcodestroomprojecten opgestart. Veel monumentenpanden hebben geen geschikt dakvlak voor zonnepanelen. Daarom zijn deze projecten ontwikkeld waarbij huiseigenaren samen, onder gunstige voorwaarden, toch gebruik kunnen maken van zonnepanelen die elders liggen, in hetzelfde of naastgelegen postcode-4 gebied.

6.4 Demo-projecten in historische omgeving

Om het gebruik van zonne-energie verder te stimuleren voert Gemeente Middelburg diverse demo-projecten uit. Deze projecten zijn gericht op de adoptie van zonne-energie in historische en publieke gebouwen. Er worden innovatieve solar toepassingen gedemonstreerd in zogenaamde “living labs”. Een bijkomend doel is het verminderen van de belasting van zonne-energie op het elektriciteitsnetwerk door bijvoorbeeld het installeren van opslagcapaciteit. Hiermee worden bestaande wettelijke en financiële barrières die de toepassing van zonne-energie verhinderen weggenomen en mogelijke oplossingen in de praktijk getest.

Een aantal projecten en een haalbaarheidsstudie worden in het kader van het Interreg 2 Seas Solarise project uitgevoerd. Hierbij wordt opgetrokken met verschillende steden in Nederland, België, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk die voor dezelfde uitdagingen staan.

6.4.1 Haalbaarheidsstudie

Onderzoeksbureau Durin heeft een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de mogelijkheden voor toepassing van zonne-energie in het historische centrum van Middelburg. Er is een lijst gemaakt van zeven mogelijke locaties waarop innovatieve demonstratiesystemen kunnen worden geïnstalleerd. Hieruit zijn de drie meest interessante locaties geselecteerd, waarbij is gekeken naar technische, financiële, sociale en juridische aspecten en de milieu impact. De locaties met de beste score zijn het Zeeuws Archief, de stadsschouwburg en De Helm, een bijgebouw bij het oude stadhuis aan de Markt en nu in gebruik door het University College Roosevelt.

Voor alle drie de locaties is een gedetailleerde haalbaarheidsstudie uitgevoerd waarbij er is gekeken naar de ruimte voor PV panelen, het energieprofiel, de mogelijke technische oplossingen en leveranciers, verschillende scenario's voor opwekking en verbruik en is er een business case opgesteld. (Durin Sustainable Innovations, SOLARISE feasibility report, juli 2019).

6.4.2 De Helm

Op het deel van het historische stadhuis gelegen aan De Helm in het centrum van Middelburg is een onzichtbare zonnecollector van Q-Roof geïnstalleerd. De dakbedekking van De Helm met leisteel is representatief voor veel historische gebouwen, en vormt dus een goed demonstratieproject, waarbij de esthetische uitstraling, de geproduceerde warmteopbrengst en het constructieproces kunnen worden geëvalueerd. Dit systeem wordt een jaar lang gemonitord, en heeft een verwachte energieproductie van 2780 kWh ofwel 10 GJ/jaar.

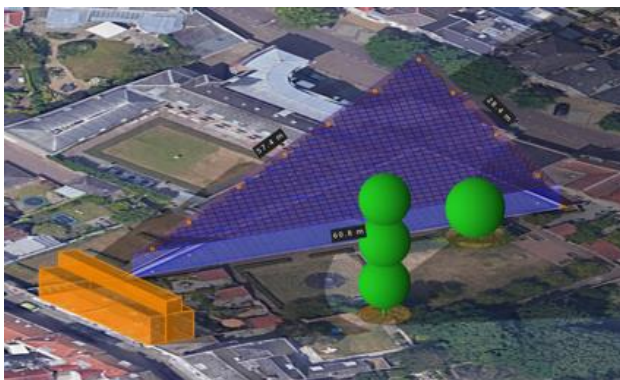

Bron: <https://www.interregsolarise.eu/middelburg-de-helm/>

6.4.3 Het Zeeuws Archief

Het Zeeuws Archief is gehuisvest in een oud stadspaleis uit 1765. In 1999 is hier een modern deel aangebouwd met een schuin dak van 790 m² georiënteerd op het oosten met weinig schaduw. Voor dit dak zijn verschillende scenario's uitgewerkt. Het dak kan 85,000 kWh opbrengen, wat overeenkomt met 20% van het elektriciteitsverbruik van het archief. 95% van de opgewekte elektriciteit kan bovendien direct ter plaatse worden verbruikt. De grootste uitdaging is de esthetische uitstraling van de panelen, wat past bij het bestaande

dak. Het LOCI systeem van Solibro heeft zwarte panelen die qua formaat aansluiten bij het karakteristieke grid op het dak.

Bron: SOLARISE feasibility report, Durin, juli 2019

6.4.4 De Stadsschouwburg

De Middelburgse Stadsschouwburg is gebouwd in 1807 en is verschillende keren gerenoveerd en herbouwd, meest recent in 2018. Hierbij zijn ook 65 zonnepanelen geïnstalleerd, goed voor 18% van het elektriciteitsverbruik. Uit de haalbaarheidsstudie blijkt dat op het platte dak 180 zonnepanelen kunnen worden geplaatst, waarmee 45% van het verbruik van het theater kan worden opgewekt. Daarnaast kan een deel van de zuidgevel van zonnepanelen worden voorzien, wat vooral een esthetische functie heeft en het theater een innovatief en duurzaam imago geeft.

Bron: SOLARISE feasibility report, Durin, juli 2019

6.4.5 Overige activiteiten

Naast bovengenoemde projecten worden tests en demonstraties gedaan met toepassingen voor lokaal gebruik van zonne-energie, om piekbelasting op het elektriciteitsnetwerk te voorkomen. Studenten van de HZ en UCR worden betrokken bij de projecten.

6.5 Ontmoetingscentrum Het Palet

Ontmoetingscentrum het Palet in Middelburg Zuid is het eerste gemeentelijke gebouw dat aardgas-vrij wordt gemaakt en vormt een voorbeeldproject voor mogelijke toepassingen. Er wordt een dak van 500m² voorzien van zonnepanelen met een productie van 90.250 kWh, in combinatie met een hoge temperatuur warmtepomp.

Het Palet en voorbeeld installatie PVT-panelen [Bron: IPA-id Rapport Palet (concept nov '20)]

7. SWOT analyse van zonneprojecten

Strengths • Gemeente Middelburg trekt op met andere gemeenten en instanties in de Regionale Energie Strategie • Solarise project biedt mogelijkheden om pilotprojecten op te zetten en te leren van ervaringen van anderen • Noodzaak om in te zetten op duurzame energiebronnen is onderkend door de gemeente. De Middelburgse politiek vindt verduurzamen van monumenten belangrijk. Middelburg is hierin koploper in Nederland. • Innovatieve producten zoals een DuMo Coach en flitsvergunning dragen bij aan het vergroten van het aandeel PV op monumentenpanden.	Weaknesses • Besluitvorming duurt lang en er spelen vaak politieke belangen • Weinig beschikbare ruimte binnen de gemeentegrenzen voor zon op land • Financiering is vaak een uitdaging
Opportunities • Continu verbeterde technologie waardoor panelen steeds efficiënter worden • Participatie van stakeholders kan draagvlak vergroten • Landelijke en provinciale regelingen kunnen gebruik van zonne-energie stimuleren • Er is financiering om innovatieve toepassingen te testen (Solarise project)	Threats • Belangen van stakeholders kunnen besluitvorming vertragen of tegenhouden

8. Planning en volgende stappen

De doelstelling van Gemeente Middelburg is om in (of voor) 2050 energie neutraal te zijn. Zonne-energie is hiervoor een van de belangrijkste energiebronnen. Als onderdeel van de regionale energie strategie van de provincie Zeeland, waar 500 MW op daken en 500 MW op land moet worden opgewekt, worden er concrete stappen gezet en beleid gemaakt.

Zon op land

Het beleid voor zonne-energie op land wordt onderdeel van de nieuwe Omgevingswet en – visie die momenteel wordt ontwikkeld.

Omgevingswet

De Omgevingswet vereenvoudigt en bundelt de regels voor de ontwikkeling en het beheer van onze leefomgeving. De nieuwe wet voegt 26 wetten samen. Dat betekent: minder en overzichtelijke regels. Er komt één digitaal loket waarin iedereen snel kan zien wat mogelijk is (en wat niet) met de Omgevingswet. De wet gaat op 1 januari 2022 in.

De Omgevingswet gaat niet alleen om stenen, maar maakt nadrukkelijk verbinding met de sociale leefomgeving. Er komt met deze wet meer samenhang tussen regels op het terrein van water, lucht, bodem, natuur, infrastructuur, gebouwen en cultureel erfgoed.

De wet geeft ruimte voor meer maatwerk in ieders omgeving en voor betere en snellere besluitvorming. Inbreng van inwoners en andere belanghebbenden is verplicht!

Omgevingsvisie: Middelburg in 2050

Een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet is de omgevingsvisie. De opvolger van de Kwaliteitsatlas. Daar zijn we al volop mee bezig. Meer dan 500 betrokkenen uit alle lagen van de Middelburgse samenleving hebben bouwstenen bepaald die zij belangrijk vinden. Bijvoorbeeld Natuur & Milieu, Mobiliteit, Economie. Via het online Citizenlab kunnen bewoners meedenken over de omgevingsvisie (<https://middelburg.citizenlab.co/nl-NL/>).

Voordat de nieuwe omgevingsvisie gereed is kunnen initiatieven voor zonneparken op bijvoorbeeld voormalige stortplaatsen al worden goedgekeurd.

Zon op dak

Voor zon op dak zijn landelijke regelingen opgezet die er voor zorgen dat het voor huiseigenaren aantrekkelijk is om te investeren in zonnepanelen.

Verschillende initiatieven in de provincie, o.a. postcoderoos projecten en ZonOffensief van Stichting Zeeuwind, maken gebruik van daken van bedrijfsgebouwen.

Naast het verlenen van vergunningen op (monumentale-) gebouwen is de gemeente ook actief bezig met het testen en demonstreren van innovatieve technieken op het gebied van zonne-energie, met als doel de implementatie hiervan te versnellen en de mogelijkheden voor bijvoorbeeld monumenten uit te breiden.

Gebruikte bronnen

Websites

- <https://www.interregsolarise.eu/>
- <https://middelburg.raadsinformatie.nl/>
- <https://middelburg.citizenlab.co/nl-NL/>
- <https://www.middelburg.nl/gemeentelijk-monument-omgevingsvergunning/>
- <https://groenleven.nl/projecten/zonneparken/zonnepark-middelburg>
- <https://www.zeeuwind.nl/zon/zonoffensief-zeeland>
- <https://www.zeeuwsenergieakkoord.nl>

Interne documenten

- 190719 SOLARISE Feasibility report.pdf
- Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie 2020 (SDE++) aanvraag Palet
- Rapport Palet Middelburg 2020-12-17
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit 2016 Gemeente Middelburg: criteria voor vergunningplichtige zonnepanelen
- 200123 Greater Brighton solar roadmap.pdf
- 150715-modellen en profielen-zonneweide Middelburg.pdf
- Analysekaart zon.pdf
- Gewijzigd raadsvoorstel participatie.docx
- Memo actieve info raad zon op land.docx
- EPA-id rapport 2020-465-01 CONCEPT Verduurzaming energievoorziening wijkcentrum Palet - Middelburg – analyse energiegebruik en uitwerking PVT-warmtepompsysteem

Geraadpleegde betrokkenen: intern projectteam Gemeente Middelburg.